

Gammel Testamente-serie del 1:

Skabelsen – hvad fortæller den os om Gud, os selv og vores plads i verden?

Af Mikael Wandt Laursen, præst

Skabelsesberetningen, hvordan vi end forstår den, er en af de mest grundlæggende urfortællinger i den menneskelige civilisation. Den adskiller sig markant fra andre samtidige skabelsesfortællinger og giver os en forståelse af, hvem Gud og vi selv som mennesker er, og hvordan han ønsker vores forhold skal være og hvad der er vores opgave som mennesker.

Eventuel forudgående læsning: 1. Mosebog kapitel 1 og 2.

Læsning i dag:

”I begyndelsen skabte Gud himlen og jorden. Jorden var dengang tomhed og øde, der var mørke over urdybet, og Guds ånd svævede over vandene. Gud sagde: »Der skal være lys!« Og der blev lys. Gud så, at lyset var godt, og Gud skilte lyset fra mørket. Gud kaldte lyset dag, og mørket kaldte han nat. Så blev det aften, og det blev morgen, første dag” (1. Mosebog 1:1-3).

”Gud sagde: »Lad os skabe mennesker i vort billede, så de ligner os! De skal herske over havets fisk, himlens fugle, kvæget, alle de vilde dyr og alle krybdyr, der kryber på jorden.« Gud skabte mennesket i sit billede; i Guds billede skabte han det, som mand og kvinde skabte han dem. Og Gud velsignede dem og sagde til dem: »Bliv frugtbare og talrige, opfyld jorden, og underlæg jer den; hersk over havets fisk, himlens fugle og alle dyr, der rører sig på jorden!«” (1. Mosebog 1:26-28).

”Da formede Gud Herren mennesket af jord og blæste livsånde i hans næsebor, så mennesket blev et levende væsen” (1. Mosebog 2:7).

Fælles refleksion:

Hvad tænker du, når du læser/hører disse vers?

Indholdsglimt: Skabt af Gud i hans billede og med en fælles opgave

Skabelsesberetningen blev fortalt fra generation til generation i en tid og et område, hvor der også var andre fortællinger. Uden tvivl har historierne inspireret hinanden, men det er bemærkelsesværdigt, hvordan den bibelske skabelsesfortælling grundlæggende adskiller sig fra de øvrige. Især i lyset af, at vi her taler om en beduinfortælling versus fortællinger fra store civilisationer som Babylon og Egypten.

I bogen ”Fra Begyndelsen” beskriver Marilynne Robinson, hvordan de babyloniske skabelsesfortællinger Gilgamesh og Enuma Elish tegner et helt andet billede af guderne og os mennesker end Bibelen. Her er guderne rædselsvækkende og i konstant kamp med hinanden. De

bliver sultne, trætte og hævngherrige. Vi læser for eksempel om gudsmoderen Tiamat, som er et slangemonster, der vil dræbe de yngre guder, fordi deres larm irriterer hende. Den unge gud Marduk tager kampen op, besejrer hende og sprætter hendes krop op, som bliver til jorden, stjernerne og de to floder Tigris og Eufrat.

Senere i Enuma Elish møder vi fortællingen om menneskenes tilblivelse. Efter endnu én af gudernes utallige indbyrdes kampe vælger en gudinde at skabe 14 mennesker, der skal tage den trældomsstraf, som de besejrede guder ellers skulle idømmes. Menneskene bliver ganske vist også her skabt af ler, men leret bliver blandet med blodet fra den dræbte leder af de oprørske guder. Trældom og oprørskhed er dermed vævet ind i menneskets dna fra starten af (Robinson, s. 51).

Heroverfor har vi Bibelens skabelsesberetning. Skaberværket er villet af Gud – ikke skabt ud af ligegyldighed, tilfældighed eller fejl, men villet og godt. De smukke blomster, de smagfulde frugter, de livgivende floder. Fra starten af er det gode, smukke, behagelige og skønne en indbegrebet del af Guds vilje og tanke for jorden. ”Og Gud så, at det var godt” er en sætning, der gentages igen og igen i 1. Mosebog kapitel 1.

Som kronet på værket skabes vi mennesker. De to skabelsesfortællinger i henholdsvis 1. Mosebog kapitel 1 og 2 kan enten ses som et udtryk for to historier, der forsøges vævet sammen, eller som to historier fortalt fra hvert sit udgangspunkt. Den ene fra Guds synsvinkel og den anden fra menneskets. Uanset så supplerer de hinanden rigtig godt.

I kapitel 1 læser vi, at Gud beslutter at skabe mennesker i sit billede. Beskrivelsen af mennesket i denne forbindelse er af så afgørende og definerende karakter, at dens betydning ikke kan overdrives. Vi er ikke skabt som oprørske slaver, der skal tage gudernes straf – vi er skabt i Guds billede, så vi ligner ham og bærer hans dna. Som en søn eller datter af Den Allerhøjeste. Det indebærer, at ethvert menneske har en ubetinget og uboende værdi, før det har udrettet noget som helst. En revolutionerende tanke i en verden, hvor slaver var umennesker og kvinder undermennesker.

I kapitel 2 læser vi, at han former os af ler og blæser sin Ånd ind i os. Støv og ånd. Det begrænsede og ubegrænsede. Det jordbundne og det himmelgivne. Vi er både bundet til jorden og forbundet med Ånden fra Gud.

Vi ser også, at kvinden ikke er manden underdanig. De er ligestillede, og tilsammen udtrykker de Guds fulde væsen. Det er først i syndefaldet, som vi kommer til næste gang, at Gud i en erkendelse af syndens splittelse, beskriver, at nu vil manden bruge sin fysiske styrke til at herske over kvinden. Men i skabelsens dna ligger der en lighed og supplement, der tilsammen skaber et fuldendt billede af Gud. Mesterens eget portrætmaleri så at sige.

Endelig møder vi også Guds kald til mennesket: ”Bliv frugtbar og talrig, opfyld jorden, og underlæg jer den.” Et kald til at forme den skabte verden i Guds billede. Gud skabte, men arbejdet var tilsyneladende ikke færdigt. Ikke, fordi han ikke kunne, men fordi han ikke ville fuldføre arbejdet uden os. Gud ønskede ikke, at vi blot skulle modtage velsignelse og skønne frugter, men også at vi skulle arbejde sammen med ham.

Kaldet til at fylde jorden med mennesker, der ligner Gud og bærer Guds væsen med sig - og dermed kaldet til at arbejde eller tjene sammen med Gud som hans medarbejdere - genfinder vi løbende i Det Nye Testamente. Der er en grundlæggende kaldstanke til os mennesker. En "verdensvendthed". Vi er ikke kaldet til at isolere os, men til at gøre verden til vores sogn, hvor vi spreder gudsbilledligheden: Nåde og sandhed, barmhjertighed og retfærdighed.

Skabelsen indeholder så megen rigdom. Så stort et budskab. Og den er først og fremmest et fundament og et fyrtårn, der både viser os, hvem Gud og vi selv er, samt hvilken retning vi er kaldet til at vandre i.

Take away-pointer:

1. Skabelsen begynder ikke i kaos og gudekampe, men i Guds vilje, godhed og kærlighed – alt er skabt med intention og værdi
2. Mennesket er skabt i Guds billede og bærer en iboende værdighed, før vi gør noget som helst – ikke som slaver, men som sønner og døtre
3. Vi er både jord og ånd - forbundet med skaberværket og bærere af Guds livsånd - på én og samme tid
4. Mand og kvinde er skabt lige, som gensidige udtryk for Guds væsen – splittelsen kommer først med synden, ikke med skabelsen
5. Gud inviterer mennesket til at være medskabere: at forme verden, fylde den med hans karakter og tage ansvar for den sammen med ham.

Spørgsmål

- Hvad betyder det for vores forhold til verden, at den er skabt af Gud med glæde og værdi?
- Hvad gør det ved vores syn på os selv og andre, at Bibelen beskriver mennesket som skabt i Guds billede?
- Hvordan kan vi være "medskabere" sammen med Gud i vores hverdag? Kan du give et eksempel fra din hverdag?